

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. III. An Cambium locale contineat usuram?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

psoribus accipi.

VI. Quæritur hic, an qui scienter, aut ex inadvertentia pecuniam adulterinam accepit, possit illam cum veris miscere, & sic pro vera illam expendere?

Respondeo certum omnino esse, quod non possit; Ratio est, quia talis pecunia est vitiosa; res autem notabiliter vitiosa nequit alteri tradi vitio non detecto, ut diximus cum de Venditione. Neque ex eo quod quis fuerit deceptus, potest alios decipere: Sicut neque ex eo quod famulus meus furatus est a me, ideo possum ego ab aliis furari. Ita communiter cum Azor. part. 3. lib. 7. cap. 6., Bonac. hic num. 4.

ARTIC. III.

An Cambium Locale contineat usuram?

- I. Cambium locale triplex est, si scilicet pecunia hic accipiat a Campfore alibi restituenda; aut si hic accipiat a Campsario solvenda alibi; aut si hic accipiat a Campfore restituenda in hoc eodem loco.
- II. Primi generis Cambium locale licitum est propter monetæ translationem saltem virtuales, etiamsi Campsor indigeat hic pecunia alibi solvenda; Necnon propter assecurationem pecuniæ, ac propter officium cambiendi.
- III. Pariter si pecunia alibi restituenda sit pretiosior, aut rarior.
- IV. Provisiones Cambiorum, seu quod datur Campsori pro labore, & periculo, solet esse tertia pars scuti pro singulis centenariis.
- V. Secundi generis Cambium est pariter licitum, cum sex tituli concurrere possint ad lucrum reportandum.
- VI. Cambium, & Recambium, seu cum

Recurfa, multipliciter haberi potest. Probabilius est Cambium siccum esse usurarium; & solum speculativè est probabiliter licitum, si in eo concurrant conditiones a Pio V. requisita.

VII. Num Campsor dans bona fide pecuniam restituendam Romæ, possit lucrum retinere, si deprehendat, quod Campsarius careat Romæ pecunia, qua restituatur?

I. **T**Riplicis generis est, ut diximus, Cambium locale: Primo scilicet, quando Campsor accipit hic, verbi gratia Neapoli, pecunias restituendas Campsario in loco distanti: Secundo, quando Campsarius accipit hic pecunias Campsori restituendas in loco distanti: Tertio, quando Campsor accipit hic pecunias Campsario restituendas in hoc eodem loco.

II. Quæritur nunc primo: An sit licitum Cambium locale primi generis, quando scilicet Campsor accipit, verbi gratia hic Neapoli, pecuniam a Campsario cum obligatione restituendi illam Romæ Procuratori Campsarii, & interim accipit a Campsario aliquod lucrum?

Respondeo cum communi affirmative; Ratio est, quia possunt varii tituli concurrere ad reddendum licitum, & iustum tale lucrum: Primo scilicet ratione virtualis translationis monetæ in locum distantem; nam Campsor veluti transfert Romam pecuniam, levando sic eo onere Campsarium; Unde fit, quod quo major est distantia horum locorum, eo majus stipendium accipi possit, etiamsi pecunia utrobique ejusdem valoris sit. Idcirco autem ex hoc titulo accipi aliquid potest, quia sicut translatio pecuniæ formalis digna est aliqua compensatione, si fiat in gratiam Campsarii, ita translatio ista virtualis; non enim est minus utile Campsario, quod transferatur pecunia for-

formaliter, quam quod æquivalenter per hoc, quod Campfor habeat Romæ correspondentem, qui suo nomine pecuniam illam solvat; Et quod habeatur talis correspondens, est fortuna, vel industria, vel utraque simul Campforis: Sicuti si quis locaturus est operam alicujus mittendi, verbi gratia Romam, ut reducat equum ad hanc Civitatem, si casu aliquis eo iturus est, & ad id faciendum se obligat, potest sibi pretium congruum accipere; quia id suæ fortunæ debet tribuere.

Non negandum tamen, quod cum translatio hæc virtualis non sit involuta tot periculis, & difficultatibus, sicut translatio realis, non poterit Campfor tantum exigere, quantum si transferret realiter, ut notat Trull., & Bonac.; Sicut enim decrescit pretium rei ex multitudine venditorum, ita decrescit pretium pro translatione pecuniæ, quando virtualiter tantum transfertur; quia multi ad id se offerunt, cum sine magna difficultate fiat talis translatio.

Adde, tale lucrum posse accipi a Campfore, etiam si indigeat hic pecunia illa, quam accipit, ut Romæ illam restituat, (dummodo a Campfario ad id praveniatur,) propter easdem rationes: Sicut si Petrus debeat transmittere Romam suum equum, adhuc potest illum locare volenti Romam ire, & lucrum reportare. Ratio est ex Bonac.; quia sicut merx ultronea vilescit, ita qui prius rogat in casu nostro, viliores reddit partem suam; unde alter potest lucrum reportare; quamvis debuisset aliquid solvere, si prius rogasset.

Advertit tamen Villalob. apud Trull. dub. 3. esse rationi consonum, quod si uterque eodem modo indigeat tali cambio, neuter lucrum reportet.

Secundus titulus, quo Campfor in hoc casu potest lucrari, est Assuratio, quia Campfor non solum subit onus transferendi pecuniam, sed et-

iam subit periculum rei, itaut sibi periret, si forte perit. Neque obstat, quod revera transferendo solum virtualiter, & per literas pecuniam, nullum periculum subeat; Nam id fortunæ suæ tribuendum est: Unde fit, quod quo longius est iter, & quo majora sunt pericula, eo majus lucrum possit accipi.

Tertius titulus esse potest ratione officii, hoc est, si ex officio aliquis cambiret, obligatus ad id a Republica, vel a Principe.

III. Quartus, si pecunia esset majoris pretii in loco, in quo restituenda est: Potest autem pecunia habere majorem æstimationem, non solum intrinsicam, si scilicet sit majoris ponderis, sed etiam extrinsecam, verbi gratia ratione inopiæ, vel ratione multorum petentium pecuniam ad Cambium.

IV. Ubi nota cum Filliuc. apud Dian. part. 1. tract. 8. resol. 6., provisiones cambiorum, seu id, quod debetur Campfari pro labore, & periculo, ex inveterata, & immemorabili consuetudine inter mercatores, esse tertiam partem scuti pro singulis centenariis.

V. Queritur secundo: An sit licitum cambium locale secundi generis, quando scilicet Campfor dat hic pecunias Campfario, ut sibi ab eodem restituantur Romæ, & interim aliquod lucrum accipit?

Respondeo affirmative cum communi contra nonnullos apud Sal. dub. 7.; Primus enim titulus justii lucri est eadem virtualis translatio pecuniæ; nam Campfor in gratiam Campfarii veluti transfert huc pecuniam, quam ille habet Romæ; perinde enim est Campforem hic pecuniam pro absente numerare, ac illam huc transferre. Secundus titulus ratione virtualis assurationis, ut diximus in primo quaesito. Tertius etiam ratione officii, si sci-

scilicet ex obligatione Campfor tale munus exerceat. Quartus, si pecunia esset majoris pretii hic, ubi solvitur, quam Romæ, ubi restituenda est. Quintus, quia communiter magis aestimatur pecunia præsens, quam absens, cum illa facilius sit, & commodior ad contrahendum: Ex quo sequitur, quod quando econtra Campfor accipit pecuniam præsentem pro absente, debeat decrescere aliquantulum ex hoc capite lucrum, quod iuste ob alios titulos exigitur. Sextus esset ratione lucri cessantis, vel damni interim emergentis. Septimus ratione incommodorum, quibus se exponit Campfor, ut pecuniam suam Romæ recuperet; unde poterit pignus, vel fideiussorem exigere pro crediti securitate.

Ex dictis sequitur, quod etiam qui non est mercator possit aliquod lucrum ex cambio accipere ex plurimis titulis, ut notat Salas dub. 46.

VI. Queritur tertio: An licitum sit tertii generis Cambium locale per litteras cum recambio, vulgo *Con la Ricorsa*? Sciendum autem, quod ad hoc Cambium quatuor personæ concurrunt, duæ hic, videlicet Campfor, & Campfarius, & duæ, verbi gratia, Romæ, scilicet correspondens, seu Factor Campforis, & correspondens Campfarii: Nam Campfor dat hic Campfario pecuniam restituendam Romæ factori Campforis a factore Campfarii, & sic habetur Cambium cum lucro; deinde factor Campforis veluti fingit se recipere Romæ pecuniam debitam a factore Campfarii, & iterum dare illi ad Cambium, obligando se, quod illa Neapoli restituenda sit a Campfario eidem primo Campfori, & sic habetur recambium, pro quo accipitur secundum lucrum a Campfore; primum scilicet sibi debitum propter primum Cambium, & secundum debitum suo factori existenti Romæ

Pars IV.

propter recambium; Aliquando etiam in hoc cambio cum recambio, seu cum recurfa idem est correspondens, seu factor Campforis, & Correspondens Campfarii, qui utrumque munus gerit in loco distant, verbi gratia Romæ, & in quantum factor Campfarii acceptat litteras, & solvit Romæ pecuniam acceptam a Campfario Neapoli; in quantum vero factor Campforis, pecuniam Romæ solutam iterum dat ad cambium solvendam Neapoli a Campfario. Unde quando Campfarius non habet Romæ correspondentem, solet Campfor offerre illi correspondentem suum, ut utriusque partes impleat.

Aliquando tamen nec Campfor, nec Campfarius habent Romæ Correspondentes, sed Campfor habet Romæ famulum, cui scribit, ut pecuniis ipsiusmet Campforis solvat sibi ipsi pro Campfario pecuniam, quam recepit Neapoli, & postea remittit solutionem faciendam Neapoli ipsi Campfori a Campfario. Quod autem dicitur de pecunia accepta hic solvenda, verbi gratia Romæ, dicitur de pecunia accepta hic, solvenda in proximis nundinis, quæ erunt verbi gratia post tres, vel quatuor menses. His explicatis

Respondeo, multos Doctores cum Comit., Molin., Sor. apud Dian. part. 1. tract. 8. resol. 1. putare, cambium hoc esse siccum, & usurarium, & lucrum esse omnino restituendum; quia solutio, quæ fit Romæ a correspondente Campfarii correspondenti Campforis, est omnino ficta, & imaginaria, & literæ sunt omnino inanes, & apparentes: Quæ opinio communior est probabilior, & suadenda. Verum Azor., Less., Sà, Salon., & alii apud eundem Dian. probabiliter putant non esse usurarium, dummodo in eo cambio adsint conditiones requisitæ a Pio V., de quibus articulo sequen-

O t;

ti; quæ opinio videri potest speculative dumtaxat probabilis, quatenus practice fere semper desunt conditiones ad cambium requisitæ. Ratio est, quia tam in cambio, quam in recambio potest haberi vera pecuniæ permutatio; nam campfarius recipit Neapoli pecuniam solvendam Romæ a suo factore factori campforis; Quamvis autem factor campfarii non habeat Romæ pecuniam ullam realiter, habet tamen virtualiter, & credito, quatenus potest illam facile habere, si ab alio ibi recipiat ad Cambium; Quod si potest recipere ad cambium ab alio, quidni etiam possit illam ad cambium recipere ab eodem correspondente campforis, solvendam Neapoli a campfario eidem primo campfori? Sic autem habetur vera permutatio pecuniæ tam in cambio, quam in recambio. Certe si campfarius cogere a Campfore ad recambium, contractus esset illicitus, sicut dicitur de contractu Mohatra; Quando autem ad id non cogitur, sed offert commoditatem recambii, ut facilius possit solvere Romæ pecuniam debitam, videtur id favere potius Campfario, quam illum gravare, ut dicitur de eo, qui vendit caro pretio, & deinde se offert ad reemendum pretio infimo, videns, quod ille ideo emit caro pretio, ut vendat infimo, & sic habeat pecuniam, qua indiget. Certum etiam est, quod si Campfores in his cambiis habeant perversam intentionem lucrandi ex dilatione solutionis, talis intentio esset usura mentalis; Secus vero si dent cum animo negotiandi, & cum lucro consono permutandi illam pecuniam eo pacto, quo licite fit inter mercatores. Salon. apud Trull. dub. 5. putat hoc genus cambiendi esse licitum, quia publice exercetur ab omnibus mercatoribus Italiæ, scientibus, & permittentibus Episcopis. Docent quippe

Doctores cum Riccio apud eundem Trull., quod contractus, qui publice, & communiter etiam a prudentibus, & timoratis exercetur, quamvis sit suspectus, non debeat judicari sceneratitius; Et ratio videtur esse, quia cum licite possit campfor dare ad cambium, quamvis videat campfarium non aliter soluturum pecuniam, quam petendo ab alio recambium, licite pariter poterit dare ad cambium, quando campfarius ab eodem campfore petit sponte, ut per suum correspondentem, vel famulum fiat solutio, vel recambium; In hoc enim casu videtur haberi verum cambium non fictum, quia literæ, quæ mittuntur, sunt causa veræ permutationis, in tantum ut si correspondens, vel famulus campforis interim fugeret, vel decoqueret, non teneretur campfarius ad interesse, seu lucrum cambii, sed solum ad sortem principalem, eo quod in tali casu non intercessisset vera permutatio.

Equidem tamen censeo, sine scrupulo contractum hunc exerceri non posse a Campfore, qui videt Campfarium non habere pecuniam alibi, sed ad cambium hoc cum recambio redigi ex necessitate, quam habet mutui. Ratio est, quia quamvis verentur tales literæ, non deserviunt ad aliud, quam ad palliandam ingentem usuram; quia revera campfor videt campfarium simul determinari ad cambium, & ad recambium, atque adeo videt utrumque lucrum cambii, & recambii percipiendum esse mere ex dilatione tanti temporis, quantum requiritur, ut literæ eant, ac redeant. Unde Bonac. num. 11. advertit, quod quamvis licite fieri possit talis contractus speculative loquendo, valde tamen periculosus sit in praxi; præsertim in continuatione cambiorum, quibus ad multos menses, & annos renovantur cambia, &

recambia, reducto ad principalem sortem lucro primorum cambiorum.

VII. Queritur quarto: An campfor, qui bona fide dedit campfario pecuniam solvendam Romæ, existimans, quod ibi habeat ille pecuniam, si deprehendat deinde, quod Romæ non habeat pecuniam, possit lucrum cambii percipere?

Respondeo, Sal., & Ledesm. apud Dian. part. 1. tract. 8. resol. 14. negare; quia cum campfarius fite, & sine animo se obligandi promiserit, non tenetur in conscientia implere, sed tenetur solum de damno emergente, & lucro cessante. Molin. tamen cum Less., & Dian. affirmant; quia cum campfor bona fide contractum impleverit ex parte sua, tenetur etiam alter ex parte sua implere illum quantum potest; aliter semper contractus paterent fraudibus, & contractus possent cum magno suo incommodo eludi.

ARTICULUS IV.

De Conditionibus a Pio V. requisitis ad Cambium Locale, ne sit fictum, & usurarium.

I. Bulla Pii V. damnat ut usuraria Cambia, & Recambia, seu cum Recursa, & quatuor conditiones requirit ad licite cambiendum.

II. Nequit Campfor ratione dilationis lucrum accipere.

III. Neque pactum fieri potest de solvendo certo interesse, si solutio differatur. Num sit irritum tale pactum, an solum illicitum, ubi Bulla est recepta?

IV. Pecunia nequit ad Cambium dari, nisi pro nundinis proximis. Quanam dicantur nundina proxima?

V. Nequit terminus solutionis protrahi cum maiori lucro plus, quam exigit distantia locorum. Quid si mer-

catorum iudicio tempus hoc solutionis protrahatur cum lucro ob iustos titulos?

I. **Q**uatuor sunt conditiones a Pio V. requisitæ in Bulla de cambus edita anno 1571., in qua damnat etiam tanquam usuraria, & ficta cambia, in quibus ex intentione contrahentium fit solutio in eodem loco, eo quod alter alibi pecuniam non habeat.

II. Prima conditio est, ne Campfor ratione dilationis ultra terminum præstitutum concessa paciscatur de aliquo lucro, cum id sit usurarium.

III. Secunda, ne ab initio, vel postea fiat pactum de certo interesse, etiam in eventu, quo non fieret solutio tempore debito; Quæ prohibitio fit ex præsumptione fraudis usurariæ. Quare si constet fraudes in aliquo casu non adesse, & pactum esse iustum, putat Dian. part. 1. tract. 8. resol. 15. cum Granad. contra Rebel., & Sal. dub. 13., quod non peccet mortaliter, qui tale pactum faceret: Less. vero cap. 23. num. 88., & Reginald. contra Filliuc. putant, quod quamvis tale pactum esset illicitum, & graviter peccaminosum, ubi ea Bulla est recepta, non sit tamen irritum. Notat tamen Less. num. 93., Sal. dub. 26., Rebel., Bonac., Primo, paucis in locis, & forte nusquam talem Bullam esse receptam saltem quoad omnes conditiones; Secundo, prohiberi tantum pactum de certo, & determinato interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, non vero pactum de lucro incerto, quod cessabit campfori, si in loco constituto Campfarius non solvat tempore determinato; Nec prohiberi, ne moderata adjiciatur pœna, si tempore convento solutio facta non fuerit.

IV. Tertia conditio a Pio V. requisita est, ne detur pecunia ad cambium,